

Karup Å - N40, del 1

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Beskrivelse af området.....	2
2. Udpegningsgrundlag	2
3. Foreløbig trusselvurdering.....	3
3.1 Vandløb	3
3.2 Terrestriske naturtyper.....	5
3.3 Arter.....	7
4. Modsatrettede interesser.....	8
5. Naturforvaltning og pleje	8
6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper.....	8
7. Manglende viden og yderligere vidensbehov	8
8. Bilag	8
9. Kildehenvisning	8

1. Beskrivelse af området

Natura 2000-området Karup Å omfatter habitatområde 40 (se tabel 1.1).

Tabel 1.1. Oversigt over habitatområdet, der er inkluderet i denne basisanalyse. For hvert område er områdets nummer, navn og areal (i ha) angivet, ligesom NATURA 2000 områdets samlede areal er oplyst. Kilde: <http://www2.skovognatur.dk/natura2000/>.

Nr.	Navn	Areal (ha)
H40	Karup Å	1108
	Samlet areal	1108

NATURA 2000 områdets samlede areal er 1108 ha og består af 27 vandløbsstrækninger og 1108 ha land, vist på fig. 40.1.

Habitatområdet består af Karup Å, Koholm Å (afløbet fra Flyndersø), nederste strækning af Resen bæk. I ådalen omkring åerne findes rigkær (7230), hængesæk (7140) og kildevæld (7220). I de svagt markerede ådalsskrænter findes desuden arealer med surt overdrev (6230) og tør hede (4030).

Ådalen er et vigtigt område for grøn kølleguldsmed og odder.

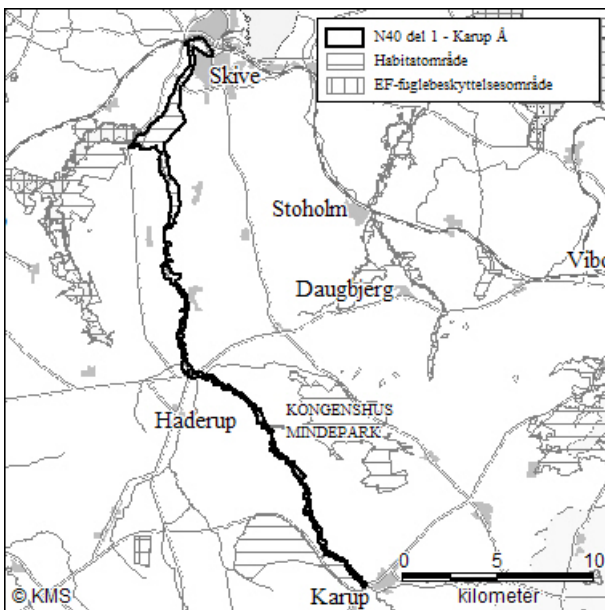

Fig 40.1. Habitatområde 40

Inden for habitatområde 40 ligger fredning 769-1: Karup Å og fredning 779-5: Skive Enge.

Fredningerne har til formål hhv. at sikre de landskabelige, geologiske og undervisningsmæssige interesser i området og at sikre en udsigt fra Skive by over engene syd for byen, herunder at bevare åens nuværende forløb.

Inden for natura 2000-området findes der en række arealer som er beskyttede efter § 3 i Naturbeskyttelsesloven. I kortmaterialet kan man se hvilke arealer der pr. 01-02-07 var registreret som § 3-beskyttede. Det skal bemærkes at § 3-registreringen er en vejledende registrering, og at det til enhver tid er de aktuelle forhold som er gældende. Det er den lokale kommune, der har ansvaret for at vedligeholde § 3 registreringer.

2. Udpegningsgrundlag

Som det fremgår af tabel 2.1 og 2.2 er habitatområde H40 er udpeget af hensyn til 5 habitat-naturtyper og 3 arter.

Tabel 2.1. Oversigt over de naturtyper, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 40. 1) Indgår i NOVANA.. *Prioriteret naturtype. For naturtypen vandløb findes der ikke arealberegninger i og med at bedømmelsesgrundlaget for naturtypen består af en station (punkt på vandløbsstrækningen). Data 1) stammer fra rapporten Miljøtilstande i vandløbene i Karup kommune 1990, data 2) stammer fra rapporten Miljøtilstande i vandløbene i Fjends kommune 1995, data 3) stammer fra rapporten "Fiskeundersøgelser i Karup Å 2003-04", data 4) stammer fra udsætningsplanen for Karup å, data 5) stammer fra rapporten "Fiskeundersøgelser i Trevad Møllebæk 2003, data 6) stammer fra Vandrammedirektivets basisanalyse, del 2, data 7) stammer fra NOVANA kortlægningen (2005). Naturtyperne kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Naturtype	Antal forekomster	Kortlagt areal (ha)	Kilde
3260	Vandløb	14	14 stationer	1)2)3)4)5)6)
4030	Tør hede ¹⁾	1	<1	7)
6230	*Surt overdrev ¹⁾	13	4	7)
6430	Urtebræmme	Ikke kortlagt	Ikke kortlagt	7)
7230	Rigkær ¹⁾	50	43	7)

Tabel 2.2. Oversigt over de arter, der aktuelt udgør grundlaget for udpegningen af habitatområde 40. Data 1) stammer fra NOVANA overvågningen 2004, data 2) stammer fra arealberegning på GIS, data 3) stammer fra rapporten "Fiskeundersøgelser i Karup Å 2003-04", De potentielle levesteder kan ses i kortmaterialet.

Nr.	Art	Areal (ha)/vandløb (km)	Kilde
1037	Grøn kølleguldsmed	50 km vandløb	1)2)
1099	Flodlampret	50 km vandløb	2)3)
1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)	25 ha sø + 62 km vandløb	1)2)

I 2005 er der foretaget en kortlægning af de terrestriske habitatnaturtyper inden for habitatområderne. Desuden er der gennem årene indsamlet en del data om beskyttede naturtyper i forbindelse med administrationen af naturbeskyttelsesloven. Oplysningerne om søer og vandløb bygger udelukkende på den viden, der er indsamlet gennem årene ved et generelt tilsyn og overvågning, som er udført regionalt og ved det nationale overvågningsprogram.

Den geografiske placering af de kortlagte naturtyper og de nuværende og potentielle levesteder for dyrearterne på udpegningsgrundlaget fremgår af kortmaterialet.

3. Foreløbig trusselvurdering

Forekomsten af arter og naturtyper er beskrevet overordnet på baggrund af de tilgængelige data, og der er foretaget en foreløbig vurdering af truslerne mod arterne og naturtyperne i Natura 2000 området. Truslerne omfatter påvirkninger, hvor der er en begrundet mistanke om, at de har en negativ betydning for naturtilstanden. De største trusler er gennemgået nedenfor for hhv. søer, vandløb, terrestriske naturtyper og arter.

3.1 Vandløb

I habitatområde 40 findes 14 målsatte vandløb/vandløbsstrækninger. Amtet vurderer, at disse vandløb kan kategoriseres som værende naturtype 3260 (Vandløb med vandplanter).

Amtets data er imidlertid indsamlet i forbindelse med faunaprøvetagning efter Dansk Vandløbs Fauna Indeks og er således ofte indsamlet meget tidligt på året i februar og marts måned, hvilket vil sige før en række plantearters vækstsæson. I hovedløbet af Karup å er det i kraft af placeringen af en række intensive NOVANA stationer muligt at hente en meget mere detaljeret viden frem om vandplante floraens hyppighed og dækning på de pågældende stationer. Disse data findes i WinBio databasen.

Tilstedeværelsen og artskaraktistik af diverse fiskearter er desuden klarlagt gennem en række fiskeundersøgelser 3), 5).

Alle oplysningerne, som skal benyttes ved udfyldning af "Bilag 2 (Vandløbs registreringer) til vejledningen til amterne om udarbejdelse af Natura 2000-basisanalyse, Skov- og Naturstyrelsen, 2005" kan findes i Winbio databasen og i fiskeudsætningsplanerne, som Danmarks Fiskeriundersøgelser har udarbejdet /4/ samt i rapportererne /3/5/.

Generelt kan vandløbene i habitatområde 40, som indeholder hovedløbet af Karup å samt de nederste spidser af en række tilløb, i stort omfang karakteriseres som uregulerede vandløb med gode fysiske forhold. Dette betyder, at vandløbene i hovedtræk fremstår som fauna og flora rige vandløb med en god variation.

Trusselsvurdering

I Vandrammedirektivets basisanalyse del II er det for alle målsatte vandløb vurderet, om hvert enkelt vandløb er i risiko for ikke at overholde den i regionplanen fastsatte målsætning i 2015. I vandrammedirektivets basisanalyse er det desuden vurderet hvilke påvirkninger der formentlig er årsag til den manglende målsætningsopfyldelse. Vandrammedirektivets risikoanalyse anvendes som en foreløbig trusselsvurdering for vandløbene i habitatområdet.

I vandrammedirektiv sammenhæng arbejdes med følgende trusler B = trusler der kan resultere i en biologisk påvirkning (eks. regulering og tilledning af spildevand), FM = trusler der resultere i en fysisk morfologisk påvirkning, KH = trusler der resulterer i en kvantitativ hydrologisk påvirkning, MFS = miljøfarlige stoffer og sidst N = næringssalte.

Hvis et vandløb i vandramme direktivets basisanalyse del 1, er blevet karakteriseret som enten "reguleret" eller "vedligeholdt", så har man vedtaget, at karakteriserer truslerne imod vandløbet som både B, FM og KH i vandramme direktivets basisanalyse del 2.

I habitatområde 40 er der i vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 14 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015:

Tabel 3.1.1. I vandramme direktivets basisanalyse del 2 foretaget følgende vurdering af de 27 vandløb/vandløbsstrækninger tilstand pr. 22. december 2015

Antal vandløb/vandløbsstrækninger	Kategori	Forklaring
4	I a	Det er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål nås.
3	I b	Tilgængelige data indikerer ikke risiko for at gældende regionplan mål ikke nås, men kvaliteten og anvendeligheden af de tilgængelige data kan forbedres.
-	II a	Det er muligt, at gældende regionplan ikke nås, men der mangler data til at vurdere dette tilstrækkeligt sikkert.
6	II b	Det er sandsynligt, at gældende regionplan mål ikke nås, men hvor yderligere karakterisering og eller overvågning er nødvendig for at iværksætte foranstaltninger.
1	II c	Der er allerede klart, uden yderligere karakterisering eller overvågning, at gældende regionplan mål ikke kan nås.
I alt 14		

Der henvises til vandrammedirektivets basisanalyse del 2 for yderligere detaljer 6).

3.2 Terrestriske naturtyper

I forbindelse med kortlægningen af de 4 terrestriske, lysåbne habitatnaturtyper på udpegningsgrundlaget er der foretaget en registrering af udbredelsen af en række naturtype-karakteristiske strukturer. Disse strukturer er delt op i negative og positive strukturer. De positive strukturer er til stede i veludviklede og typiske forekomster af naturtypen under mere eller mindre upåvirkede forhold. Tilsvarende vidner de negative strukturer om en stærkt påvirket naturtype. I felten er strukturernes samlede omfang registreret på en tre-trins skala: udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I).

Trusselsvurdering

Tabel 3.2.1 giver en oversigt over de enkelte naturtypers fordeling i forhold til deres indhold af positive og negative strukturer. Naturtyper med udbredte positive strukturer og ingen negative strukturer er veludviklede naturtyper, som tilsyneladende ikke er udsat for nævneværdige påvirkninger, mens naturtyper uden positive strukturer og udbredte negative strukturer er dårligt udviklede naturtyper, der antagelig påvirkes kraftigt af en eller flere faktorer, der kan forringe naturtypen.

Tabel 3.2.1. Fordelingen af negative og positive strukturer i de polygoner, hvor de enkelte naturtyper er registreret. For både negative og positive strukturer er angivet om strukturerne samlet set er udbredte (U), spredte (S) eller ikke tilstede (I). Antallet af registreringer med hver af de 9 kombinationsmuligheder er vægtet for polygonernes arealer. Strukturerne er beskrevet i Fredshavn (2004).

Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U
U	0	0	0
S	21	76	0
I	4	0	0

6230 *Surt overdrev

Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U
U	0	0	0
S	0	69	31
I	0	0	0

7220 Kildevæld

Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U
U	42	31	0
S	5	15	3
I	0	4	0

7140 Hængesæk

Strukturer	Negative		
Positive	I	S	U
U	5	27	8
S	0	47	13
I	0	0	0

7230 Riggær

For naturtypen 6230 surt overdrev gælder, at de 13 registrerede arealer på tilsammen 4 ha alt overvejende har spredte positive strukturer og samtidig spredte negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af store fritliggende sten, forekomst af engmyretuer og enkeltstående træer og buske med fodpose. Disse strukturer angiver alle en lang og kontinuert drift uden betydende fysiske indgreb. De negative strukturer på denne naturtype angives som næringsberiget og domineret af kvælstofelskende plantearter som rajgræs, kvik, agertidse, fuglegræs og enårig rapgræs. Evt. forekomst af disse arter viser at området er påvirket af kvælstof.

Der er registreret påvirkning af gødskning og/eller sprøjteskader på op til 7 % af det samlede kortlagte overdrevarsareal.

For naturtypen 7140 hængesæk gælder, at de 86 registrerede polygoner på i alt 36 ha har flest positive strukturer og meget få negative strukturer. Hovedparten af arealerne er domineret af høj græs og/eller urtevegetation og på hovedparten af arealerne er der begyndende indvandring af vedplanter. Kun ca. 7 ha af det samlede kortlagte areal med naturtypen er afgræsset. Der er ikke registreret påvirkning fra landbrugsdrift på nogen af arealerne.

For naturtypen 7220 kildevæld gælder, at af de 24 kortlagte områder på i alt 4,6 ha har hovedparten både spredt positive strukturer og spredt negative eller udpræget negative strukturer. De positive strukturer på

denne naturtype er angivet som udskillelse af tuf (kalk) og/eller rig mosflora, mens de negative strukturer er angivet som udtørring og tilgroning med høje urter og/eller vedplanter. Data fra feltregistreringen tyder på at alle de kortlagte vældområder er tilgroet med højt græs/urter i et eller andet omfang selv om hovedparten af arealerne er afgræssede. Der er ikke registreret påvirkning fra landbrugsdrift i form af gødskning eller sprøjteskader.

For naturtypen 7230 rigkær gælder, at det registrerede areal på 42,8 ha har udbredt eller spredt positive strukturer og samtidig spredt negative strukturer. De positive strukturer på denne naturtype er angivet som forekomst af trykvand i terrænniveau, rig mosflora og/eller rig blomsterflora. De negative strukturer er angivet som udtørring, eutrofiering, dominans af høje urter og opvækst af vedplanter. Alle de kortlagte rigkær er påvirket af tilgroning i et eller andet omfang og på hovedparten af arealerne er der opvækst af vedplanter. Der er registreret en mindre påvirkning af gødskning på to af de kortlagte arealer med rigkær.

Tilgroning

Tilgroning kan vurderes ud fra områdernes udnyttelse til græsning / høslet, vegetationens højde, dækningsgraden af vedplanter og forekomst af negative strukturer, der har relation til tilgroningen. I forbindelse med kortlægningen er behovet for plejeindsats vurderet, jfr. tabel 3.2.2.

Tabel 3.2.2 Kategorierne af plejeindsatser

Kategorier	Indsatsens omfang
1.	Ingen indsats nødvendig
2.	Mindre indsats i en kortere årrække
3.	En større indsats i en kortere årrække
4.	Betydelig indsats i en længere årrække
5.	Omfattende og langvarig indsats

I tabel 3.2.3 er opgjort et behov for plejeindgreb, svarende til kategori 3 eller større indsats.

Tabel 3.2.3 Arealer i de enkelte habitatnaturtyper, hvor der skønnet behov for pleje svarende til kategori 3 eller mere. Antal områder og det samlede areal i ha og % af naturtypen.

Naturtype	Antal områder	Areal, ha	% af samlede areal
7140	27	11	32
7220	9	1	30
7230	33	19	34

Der er ved registreringerne vurderet, at ca. 1/3 af arealerne med 7140 (hængesæk), 1/5 af arealerne med 7220 (kilder med kalkholdigt vand) og godt halvdelen af arealerne med 7230 (rigkær) har behov for en større plejeindsats i en kortere årrække eller større plejeindgreb.

Invasive plantearter

De invasive arter hører ikke naturligt hjemme i den danske natur. De er typisk blevet indført af mennesket og mange af dem er efterhånden blevet et stort problem, fordi de spreder sig til naturområderne. Her kan de danne store bestande og derved fortrænge det naturlige plante- og dyreliv.

Gyvel er registreret invasiv art på naturtype 6230 surt overdrev og der er registreret invasive arter på naturtype 7230 rigkær. Arterne er dog ikke oplyst. For begge naturtyper gælder, at dækningen er lille og ikke en trussel mod naturtyperne.

Arealmæssige ændringer

Det er ikke muligt ud fra registreringerne at vurdere om der er arealmæssige ændringer i form af f.eks. arealmæssige reduktioner e. lign..

3.3 Arter

Grøn kølleguldsmed

Bestand:

Grøn Kølleguldsmed har i Karup å et af sine hovedudbredelsesområder. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004, og der blev fundet huder af klækkede voksne individer på 5 af de 6 undersøgte stationer (se tabel 3.3.1). Der blev fundet flest individer på den mest nedstrøms beliggende station i Karup å.

Tabel 3.3.1. Data fra overvågningen af grøn kølleguldsmed Karup å i 2004

Lokalitet	Antal larvehuder	Antal voksne individer
Bro midt i Skive by	6	0
Trevad bro	3	0
Vridsted bro	3	0
Hagebro	4	0
Resen bro	3	2
Høgild bro	0	0

Foreløbig trusselvurdering:

Arten er fortsat truet af forstyrrelse i form af vandindvinding og vandløbsvedligeholdelse, men bestanden i habitatområdet vurderes umiddelbart at være i fremgang som følge af en forbedret fysisk og kemisk vandkvalitet.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Hele hovedløbet af Karup Å er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre i alt mindst 50 km vandløbsstrækning.

Flodlampret

Bestand:

Viborg amt har foretaget fiskeundersøgelser i Karup Å systemet i 2003-2004. Flodlampret er fanget i forholdsvis lave antal, men spredt over store dele af hovedløbet af Karup Å helt op til Karup by. Arten gyder på de samme grusbanks som ørred, og der er potentielt mange af egnede gydepladser i vandløbet. Bestanden vurderes dog som værende ret lille.

Foreløbig trusselvurdering: Især passage af sluser og dambrug er problematisk for vandrende havlampret, og omløbet ved Elværksdambruget (Karup Lilleå) har indtil for få år siden været impassabelt for arten. Der føres nu mere vand via omløbet end tidligere, og der bør være bedre chancer for opstrøms passage. Nedstrøms-trækkende lampretter og deres larver er stadig i høj grad udsat for at passere gennem vandindtaget til Elværksdambruget, idet afgitringen er for stor-masket. Dermed er der potentielt stort tab af nedtrækkende individer, inden de når Limfjorden. Vandløbskvaliteten og de fysiske forhold er skønnet til at være tilstrækkelig gode for arten.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Hovedløbet af Karup Å er taget med som det primære. Det potentielle levested vurderes at udgøre i alt ca. 50 km vandløb.

Odder

Bestand:

Odderen har et af sine danske kerneområder i Karup Å-systemet og har formentlig været her også, da arten på landsplan var mest sjælden og truet i 70'erne og 80'erne. Arten blev eftersøgt ifm. NOVANA-overvågningen i foråret 2004. Der blev fundet spor og/eller efterladenskaber fra arten på alle 8 undersøgte stationer fordelt over hele habitatområdet, samt på en enkelt station umiddelbart uden for område 40.

Foreløbig trusselvurdering:

Odderen er fortsat truet af rusefiskeri, menneskelige forstyrrelser og trafik, men bestanden i habitatområde 40 vurderes umiddelbart at være robust og stabil. Lystfiskernes intensive færdsel døgnet rundt af på store

dele af Karup Å udgør tilsyneladende ikke noget problem for arten. Der er forlydender om, at der jævnligt ses dagaktive individer. Dette kan tyde på, arten har vænnet sig til den menneskelige færdsel.

Potentielt levested: Potentielle nuværende og fremtidige levesteder ses på kortmaterialet. Alle søer, vandhuller og vandløb er taget med. Det potentielle levested vurderes at udgøre op til ca. 62 km vandløb og ca. 25 ha vandflade i form af søer og tørvegrave.

4. Modsatrettede interesser

Der ses ikke at være modsatrettede naturinteresser i området.

5. Naturforvaltning og pleje

Viborg amt har indgået MVJ-kontrakter for i alt 172 ha, hvoraf de største arealer omfatter miljøgræs aftaler. Amtet ikke bekendt med yderligere plejetiltag

6. Nykonstaterede eller nyindvandrede arter og naturtyper

Naturtyperne 6410 (tidvis våd enge, 7140 hængesæk og 7220 kildevæld) er registreret, men indgår ikke i udpegningsgrundlaget, jfr. tabel 6.1.

Tabel 6.1 Naturtyper, der er kortlagt, men ikke omfattet af udpegningsgrundlaget. Arealstørrelse og antal områder

	Arealstørrelse, ha	Antal områder
6410	<1	2
7140	36	86
7220	5	24

7. Manglende viden og yderligere vidensbehov

Vandløb: I vandrammedirektivets basisanalyse indgår kun målsatte vandløb, alle øvrige vandløb mangler derfor i denne basisanalyse.

Der er ikke udført feltundersøgelser med specielt henblik på, at kunne fastslå udbredelse og diversitet af vandløbsplanter i hele habitatområdet. Men specielt i hovedløbet findes der i kraft af NOVANA stationerne et stationsvis godt kendskab til vand floraen.

Terrestriske naturtyper:

Naturtyper i udpegningsgrundlaget udover de 18 NOVANA naturtyper er ikke eller kun sporadisk kortlagt.

8. Bilag

Kort over naturtyper og arters udbredelse kan ses i kortmaterialet.

9. Kildehenvisning

- 1: Miljøtilstanden i vandløbene i Karup kommune, rapport nr. 99 i Miljøserien, 1990.
- 2: Miljøtilstanden i vandløbene i Fjends kommune, rapport nr. 120 i Miljøserien, 1995.
- 3: Fiskeundersøgelse i Karup å 2003-2004, rapport udarbejdet for Viborg Amt.
- 4: Udsætningsplan for Karup å. Nyeste udgave findes på www.DFU.dk.
- 5: Fiskeundersøgelse i Trevad Mølle bæk 2003, rapport udarbejdet for Viborg Amt.

- 6: Vandrammedirektiv basisanalyse del 2 for Viborg, Nordjylland og Ringkøbing amter. 2005
7. Fredshavn (2004). Teknisk anvisning til kortlægning af terrestriske naturtyper.